

DalaNatur

Medlemstidning - Nr 1 - januari 2012

Glöm inte... motioner och förslag till natur- och miljöpristagare, senast sista februari till länskansliet.

Ett omställt Dalarna – värt att jobba för

Som tack för en bra och givande konferens applåderar deltagarna som avslutning. Foto: Lillian Lundin Stöt

Hela Sverige ska leva och Naturskyddsföreningen Dalarna ordnade den 21 januari en träff om omställning med 80 deltagare från hela Dalarna. Konferensen innehöll förutom givande och spännande föreläsningar och diskussioner även en "framtidsoffa" om förutsättningarna i Dalarna om 10-15 år.

– Vi behöver ställa om för att hantera den framtida oljebristen, den globala uppvärmningen, förstörelsen av ekosystemen, de sociala orättvisorna samt bristerna i det ekonomiska systemet, inledde Uno Lundback, Siljansnäs.

– Vi behöver bli mer självförsörjande, sa forskaren Johanna Björklund. Vi har väldigt dålig

>> forts s 3

Aktuellt i Dalarna

Ett axplock om vad som händer på miljöarenan i Dalarna.

Läs mer på sidan 3

Vad händer i föreningen?

Vad har vi för oss i föreningen och i kretsarna?

Läs mer på sidan 2, 4, 5

Spännande aktiviteter...

Passa på att delta på några av vinterns lokala aktiviteter...

Läs mer på sidan 6

Nytt år och nya utmaningar

God fortsättning på det nya året - nu får vi glädja oss åt att ljuset återvänder! Dock finns det annat som vi inte kan glädjas åt! Jag hoppas att alla har skrivit på uppropet för skogen. Länsförbundet har skickat en skrivelse till miljöminister Lena Ek om mer pengar till skogsskyddet med hänvisning till Nagoya-avtalet för biologisk mångfald om 17 % skyddad landareal. Risken att det inte finns biologiskt värdefull natur och skog att skydda är stor om inget görs snarast. Skogen behöver oss!

Sveriges utsläpp av klimatgaser har ökat med 11 % under det sista året! Hur hanterar vi det? Vad kan jag göra? Jag tror att en sak som alla kan göra är att uppmärksamma människor i vår närhet på problemen. Påminn om att många kan gå eller cykla kortare sträckor – av gammal vana tar vi bilen, inklusive jag själv.

>>

Vad händer i Dalarnas Naturskyddsförening?

Byt kläder med varandra!

I vår upprepas fjolårets succé "Sveriges största klädbytdag". Lördag 21 april blir det klädbytdagar på rekordmånga platser.

Linnea och Amanda på klädbytdagen i Mora 2011. Foto: Lillian Lundin Stöt.

–Vi vill uppmana till vårstädning av klädoanor, säger Lillian Lundin Stöt, Naturskyddsföreningen Dalarna. Det här är ett enkelt och roligt sätt att göra miljönytta.

Nytt för i år är att vi utmanar fler att ordna klädbytdagar; folkhögskolor, gymnasier, bibliotek, arbetsplatser och organisationer. Fredagen den 20 april är en lämpligare dag för skolor.

Läs mer på www.naturskyddsforeningen.se/kladbytdagen

Lär känna din förening!

Mån 12 mars kl. 18, Studieförbundet Leksand

Träff för dig som är ny medlem eller bara vill veta mer om föreningen och lära känna nya människor. Vad gör Naturskyddsföreningen? Hur gör vi? Vad vill du? etc. Vi träffas vid grillen på "Gården" i Leksand, äter, snackar och visar ett smörgåsbord av material, verktyg och aktiviteter. Anmälan senast 9 mars till länskansliet.

Skoglig Miljömålsdialog

I december bjöd Skogsstyrelsen in Dalarnas skogssektor till dialog kring hur vi i Dalarna ska nå de skogliga miljömålen. Många skogliga intressenter fanns representerade. De stora aktörerna gav sin syn på miljömålen och vad de själva gör för att uppfylla dem. Dock fick ingen från naturvården, kulturmiljö- eller den sociala sidan möjlighet att ge sin syn på läget i skogen. Dagen avslutades med gruppsamtal i 19 olika blandade grupper där det blev en bra dialog i flera grupper som förhoppningsvis kan leda till bättre miljöhänsyn i skogen (läs mer på hemsidan).

Länsstämma i Mora

Se inbjudan på hemsidan

15 april kl. 10-16 Andreasgården, Mora
Välkommen till årsmötet för Naturskyddsföreningen Dalarna, ett bra tillfälle för dig som medlem att tycka till. Morakretsen bjuder in oss till sedvanliga årsmötesförhandlingar, prisutdelning till våra miljöpristagare och en härlig vårutflykt till Alderängarnas naturreservat. Alla medlemmar är varmt välkomna! Anmälan till länskansliet senast 3 april så vi hinner skicka ut handlingarna i tid.

OBS! Motioner ska vara länskansliet tillhanda senast den 28 februari.

Utflykten går till Alderängarna med dess typiska klapperstensstränder. Foto: Länsstyrelsen, Jenny Sander

>>> Alla kan göra något – ingen kan göra allt – men det spelar roll vad du och jag gör!

Jag har just läst årsboken "Den flamsäkra katten" – upplysande men skrämmande! Jag hoppas att ni alla läser den så att vi även kan hantera kemikaliefrågan i vårt dagliga liv, och göra andra uppmärksamma på det vi faktiskt kan göra för att minska kemikaliecocktailen. Ett annat sätt att ta reda på mer om kemikaliernas risker är att se filmen "Underkastelsen" där kemikalierna anses vara ett större hot mot människan än klimatet, på grund av deras påverkan på människans reproduktion.

Jag vill avsluta med att informera om ett samarbete med Kyrkan. De planerar en musik- och pilgrimsvandring från Trondheim till Köpenhamn, med olika teman utefter vägen. Vid vandringen genom Dalarna kommer det att vara miljötema – vilket passar oss väldigt bra (läs mer på sid 3 och se www.thepath.nu). De olika delsträckorna ger oss en möjlighet att delta i hela eller delar av vandringen och bidra med natur- och miljökunskap. Tag denna chans att utveckla våra kontaktytor!

Med hopp om ett framgångsrikt år för natur- och miljöfrågor!

Ulla Magnusson, vice ordf. Naturskyddsföreningen Dalarna

Tyck om Dalarnas klimat- och energistrategi!

Läs hela förslaget till Dalarnas klimat- och energistrategi på www.energiintelligent.se.

Här är delar av Naturskyddsforeningen Dalarnas remissvar på strategin. Ge gärna dina synpunkter till oss på länskansliet. Remissvaret ska skickas

in senast 15 februari, så skynda på...

1. Den senaste klimatforskningen visar att klimatförändringen är större än det värsta scenariot i klimatrapporterna från 2007. Vi måste agera kraftigt – nu!
2. Ambitionen är alldeles för låg när det gäller utsläppsminskningar.
3. Hur använder vi marken till för att klara vår försörjning? Plan för större självförsörjningsgrad behövs.
4. Energieffektivisering.
5. Transporterna måste minska! Nya bränslen löser inte problemet. Här krävs krafttag!
6. När oljan tar slut, eller i praktiken blir för dyr, – hur klarar sig Dalarna då? Tänk bort oljan! Kan vi producera mat, el och värme? Vilken beredskap har vi?

>> forts från s 1 - Ett omställt Dalarna (läs hela referatet på hemsidan)

matberedskap i Sverige. En tredjedel av ytan som behövs för vår matproduktion sker utomlands. Vi kommer att behöva fler händer i matproduktionen framöver. Jag ser framför mig ett mer mångfunktionellt jordbruk med samodling, mer odling i byar och städer, perenna system.

7. Stora förändringar i livsstilen krävs. Det handlar om en kulturförändring. En tillväxtstrategi kan inte ligga till grund för klimat- och energistrategin.

8. Omställningen kräver mobilisering av krigiska mått. Bygg upp lokal infrastruktur för mat, energi och transporter.

Vi får också ge förslag till nya eller förändrade styrmedel som behövs för snabbare energiomställning och minskad klimatpåverkan. Svaren utgör underlag till Sveriges färdplan till år 2050 med målet att inte släppa ut några växthusgaser.

Kom med dina idéer till länskansliet!

The Path – pilgrimsvandring genom Dalarna

Anders Nyberg, välkänd körledare från Dala-Floda och aktiv i Svenska Kyrkan, har tagit initiativ till en pilgrimsvandring genom bland annat Dalarna, med miljö- och kulturinslag. Datum för vandringen genom vårt landskap är 15 maj – 13 juni. Det blir vilodag i Älvdalen 20 maj, miljöseminarium med bl a Pär Holmgren, Svante Axelsson och Kåre Olsson på Mora Folkhögskola 26-27 maj, vilodag 3 juni i Rättvik o.s.v. Delta gärna i vandringen. Läs mer på www.thepath.nu framöver.

I Dalarna finns i dagsläget omställningsgrupper i Falun, Västerbergslagen, Leksand, Rättvik, Ornäs, Mora, Orsa och Skattungbyn. Gruppdiskussioner på temat ”Hur får vi mer fart på omställningsarbetet i Dalarna?” avslutade dagen. Många nöjda deltagare åkte hem fyllda av ny kunskap, nya idéer och bekantskaper.

Besök Dalarnas nya naturreservat

De nya reservaten innehåller gammal skog och myrar med gott om gamla och döda träd vilket gynnar djur och växter.

Det nya naturreservatet Björnåsen, ungefär en mil sydväst om Idre i Älvdalens kommun, är ett område med vildmarkskaraktär. Här finns björn året om och man har hittat de ovanliga arterna knottrig blåslav, skrovellav och varglav.

I Kastjärnsberget i Hedemora kommun finns också flera ovanliga arter som visar att området har goda naturvärden. Här finns bland annat lunglav, violettgrå tagellav och ullticka. Tallskogen i reservatet har utsatts för flera bränder genom åren och tittar man noga kan man hitta spår av äldre mänskliga aktiviteter till exempel odlingsrösen.

I Rättviks kommun ligger det tredje nya naturreservatet Skärberget i en sluttning ner mot sjön Amungen. Skärberget har en omväxlande natur och branter med stora stenblock. I några sumpigare delar av reservatet finns klibbalar, som är ganska ovanliga i länet.

Källa: Länsstyrelsen

Omställningens tid

Av: Björn Forsberg
ISBN10: 9185703621

150 år av ekonomisk tillväxt har nått sin ände: Oljetoppen har passerat. Fiskbestånden står inför kollaps. Grundvattnet sinar. Jordbruksmark ödeläggs. Skogar överavverkas. Så kan uppräknningen fortsätta. Överallt hopar sig tecknen på att världsekonomin har gått in i en resursvägg. Även finans- och skuldskrisen är följder av tillväxtens slut. Festen är över. Men det finns en utväg: Att ställa om samhället. En utmaning lika stor som möjligheterna. Omställning handlar om någonting mer än lågenergilampor och "miljöbilar". Den är en grundläggande förändring av hela vårt sätt att leva och organisera samhället.

I Omställningens tid analyserar Björn Forsberg med stor energi och kunskap den djupa kris vår civilisation befinner sig i. Men han riktar också blicken framåt och diskuterar hur en hållbar framtid kan se ut och vilka vägar som leder dit. Han besöker platser som Detroit, Kuba, Portland, Samsø och Åredalen och upptäcker en möjlig framtid som redan har börjat byggas.

Brev till miljöministern: Kris i skogen!

I mitten av januari skickade Naturskyddsföreningen Dalarna ett brev till miljöministern där vi kräver hjälp från regeringen att skydda Vildmarksriket, med hänvisning till Nagoya-avtalet. (hela brevet hittar du på vår hemsida).

Mer pengar till skydd NU!

Naturskyddsföreningen kräver: att regeringen omedelbart ser till att ta fram erforderliga medel för skydd av Vildmarksriket och andra skyddsvärda områden. Det är verkligen bråttom! Detta härliga fantastiska vildmarksrike får absolut inte avverkas ytterligare.

Naturskyddsföreningen i Dalarna är mycket oroad över läget för den svenska skogen. Det som vi en gång kallade skog har snart försvunnit helt och ersatts av biologiskt utarmade och enahanda industriskogar. Skogen som ett viktigt ekosystem med stor biologisk mångfald är på väg att försvinna. Tusentals skogslevande arter förlorar sina livsbetingelser och är utrotningshotade.

Vi har här i Dalarna hittat ett lämpligt område som uppfyller kravet på ekologisk representativitet och som absolut måste skyddas. Det är ett område mitt i Dalarna, av kommunerna döpt till "Vildmarksriket". Inom ett område av 50 000 hektar har över 8 000 hektar skog bedömts skyddsvärd. Problemet är, att trots att länsstyrelsen och kommunerna vill skydda stora delar av detta 8 000 ha stora område, så kan man inte det p.g.a. brist på medel för ersättning till

markägarna. I detta område är bl.a. Bergvik skog en stor markägare. Bergvik skog säger att man snart "måste gå in" och hugga här om man inte får någon ersättning för att låta bli.

Inventering i Vildmarksriket. Foto: Sebastian Kirpuu

Avverka inte mellan Lindesnäs och Grycken!

Många är bestörta över planerna på avverkning av den gamla barrskogen (upp till 300 år) med skogshistorisk naturstig, flodpärlmussla och rovfågelbo. Läs Bengt Ehnströms protestbrev på hemsidan.

Regionalt skogs nätverksmöte för alla intresserade och aktiva

Onsd 7 mars kl 18-21 på länskansliet i Mora. Vi diskuterar bl.a. läget i skogen i Dalarna och miljömålen, medverkan i skogens dag, Vildmarksriket, lokala o regionala naturvårdsberedningar o sektorsråd m.m. Anmälan senast 5 mars till länskansliet

Grattis Sebastian som återigen stärker skogens röst!

Tidningen Miljöaktuellt släppte den 19 januari listan med Sveriges 100 miljömäktigaste personer. Årets miljöhjälte 2011, Sebastian Kirpuu från Malung, som vi skrev om i DalaNatur nr 5 är nr 21 på listan. Skogens röst stärks ytterligare. Här hittar du hela listan www.miljoaktuellt.se

Hållbart skogsbruk i Falun?

Söndag 26 feb 2012, Gamla Elverket kl. 10-16
Naturskyddsföreningen i Falun bjuder in till en heldag om hur vi får levande skogar i kommunen. Under dagen varvas föreläsningar, paneldebatt och gruppdiskussioner:

- Erik Westholm, SLU, globalt perspektiv
 - Artur Larsson, SLU, nationellt perspektiv. Läget i de svenska skogarna.
 - Jan Terstad, Naturskyddsföreningen. Väger framåt mot ett hållbart skogsbruk?
 - Lars-Olov Winge, Falu kommuns skogar, Google Earth-demonstration
- Kostnad 100 kr inkl lunch och fika. Anmälan till länskansliet senast 20 feb.

Ta del av vårt studieförbund

Studiefrämjandet har verksamhet i alla kommuner i Dalarna, men deras kontor finns i Falun, Hedemora, Leksand och Orsa. Cirklar, kurser och kulturarr – vad vill du göra? Se www.studieframjandet.se/dalarna

Bli cirkelledare!

Studiefrämjandet erbjuder ledarutbildningar i flera steg. Aktuella kurser (L1 innebär steg 1). Kontakt: Per Jarnkvist, Studiefrämjandet Distrikt Mitt, tel 060-785 59 14 alt. per.jarnkvist@studieframjandet.se

Vårterminen 2012

- 25 feb - L1 Intensiv Gävle
- 10 mars - L1 Intensiv, Söderhamn
- 17 mars - L1 intensiv Leksand
- 23-24 mars - L2 Gävle
- 13-14 april - L1 Funktionshinder Gävle

Hösterterminen 2012

- 6 okt - L1 intensiv Leksand
- 13 okt - L1 Intensiv Gävle

Klimatpiloterna Mora/Orsa

Klimatpiloterna i Mora och Orsa fortsätter sitt spännande arbete där målet är att de deltagande hushållen ska komma ner mot 2,5 ton koldioxid per person och år innan 2012 är till ända. Klimatpiloternas uppdrag har fått bra spridning via miljöalmanackan som delas ut till alla hushåll i norra Dalarna.

Här är Klimatpiloternas kommande aktiviteter:

- 21 mars - Källsortera dina resor, Orsa. Anne Söresson från Östersund och Gunnar Israelsson, samhällsplanerare Mora kommun, berättar om vintercyklare och testresenärer m.m. Info om Orsa Bilpool.
- 23 maj - Fritid. Föreläsning utomhus av läkaren Johan Hallberg "Hjälpas åt att må bra - en bra start på hållbar utveckling!" Vid Mora Folkhögskola.
- 31 aug - Klimatsmart fest i Skattungbyn.

Klimatpiloterna äter klimatsmart middag på Smidgården. Foto: Lillian Lundin Stöt

Du kan bli "skuggpilot" och själv göra uppdragen som du hittar här www.mora.se/klimatpiloter. En annan mer fyllig hemsida på samma tema är www.medvetnaval.se

Premiär för nya Naturkontakt!

Du har väl kollat nya Naturkontakt <http://naturkontakt.naturskyddsforeningen.se>

I kolumnen...

Earth Hour

Lördagen den 31 mars 2012 kl 20.30 är dags igen för Sverige och världen att släcka ljuset under Earth Hour. Förra året släckte varannan svensk ljuset. Kan vi bli ännu fler i år? Läs mer på www.wwf.se

Namninsamlingen...

för skydd av gammelskog, som startades på initiativ av Naturskyddsföreningen Dalarna, har i skrivande stund fått över 1000 namnunderskrifter.

Riksupptakt Miljövänliga Veckan

10-11 mars, Skeppsholmens Folkhögskola, Stockholm
Anmälan till maria.palm@naturskyddsforeningen.se

Mobilisera mera!

Naturskyddsföreningen bjuder in till rådslag med temat mobilisering. Närmast för Dalarna är rådslaget i Uppsala 3 mars.

Följ med till Fulufjället!

Den 24-26 augusti anordnar Naturskyddsföreningen Falubygden och STF bussresa till Fulufjället. Anmälan senast 15 mars till helge@sonntag.se

Miljödriven utveckling mot 2050!

Dalarnas årliga energi- och klimatkonferens går i år av stapeln onsdagen den 25 april. Se www.energiintelligent.se

Krets Rundan

6

Välkommen till kretsarnas årsmöten

Mora, 19 feb kl. 13 på Tingsnäs Udde. Vi bjuder på utomhus-wok.

Orsa, 15 mars kl. 18.30 i nya församlingshemmet. Kulturarrangemang och fruktpaus.

Borlänge, 15 mars kl. 19 i Missionskyrkan. Föreläsning om fåbodskogen som biologiskt kulturarv. Kaffe med bröd.

Gagnef, 15 mars 19 i Gagnefsbyns bystuga.

Falun, 18 mars kl 17 hos Studieförbundet på Magasinsgatan. Föredrag och bildvisning med tema skog

Vansbro, 21 mars kl 19 i Hulåns ordenshus.

Rättvik, 21 mars kl. 19 i Församlingshemmet

Leksand, 26 mars kl 18.30 på Studieförbundet i Leksand.

Trädgård som livets verkstad

Lars Krantz från Wij trädgårdar i Ockelbo kommer den 23 feb kl 19 till Oreparken i Furudal och föreläser över temat Att leva och växa med trädgårdar. Entre 50 kr inkl fika. Ungdomar gratis. Arr: Ore.nu eller aldrig.

Visst är det vackert med vinter...

Passa på att delta på kretsarnas aktiviteter

19 feb – **Orsa** – Skidutflykt för hela familjen längs Orsasjöns norra strand. Samåkning från biblioteket kl 9. Samarr med Friluftsförbundet. Tag med matsäck. Kp. Roland Öjeskog, tel 2050-416 45

23 feb – **Borlänge** – Den stora regnkatastrofen på Fulufjället. Föreläsning med Rolf Lundqvist. Missionskyrkan kl 19. Kp Stig Andersson, tel 070 3072883.

8 mars – **Falun** – Fröbyarkväll på Lilltorpet kl 19. Ta med tompåsar/kuvert. Fika till självkostnadspris. Anmäl till Sara Mårtensson 073-828 58 35, smartensson77@gmail.com

10 mars – **Falun** – Skidtur i Svartnässkogarna med friluftsförbundet, vind och spårtema. Samarr med Friluftsförbundet. Anmäl till Evis Engman, tel 023-201 23, evis.engman.@gmail.se

17 mars – **Gagnef** – Uggelkväll. Samling ICA Gagnefshallen kl 18. Ta gärna med varm dryck. Kp. Åke Tidigs, tel 076-82 47 329.

19 mars – **Orsa** – Uggelylessning. Samåkning från biblioteket kl 18.30. Kp. Per Ax, tel 070-306 89 77

31 mars – **Falun** – Earth Hour. Samling Stångtjärnsstugan kl 19.30 för gemenskap i ljuset kring lägerelden i skogen.

31 mars – **Orsa** – Earth Hour på Smidgården i Fryksås. Samåkning från biblioteket kl 19. Förtäring.

6 april – **Gagnef** – Vårfågelspaning. Samling ICA Gagnefshallen kl 8. Vi åker dit vi tror att det blir bäst. Kp. Pelle Florell tel 61 590.

Naturskyddsföreningen i Dalarna

DalaNatur

www.naturskyddsforeningen.se/dalarna

Ordförande

Anders Munters
Enhöln 14
780 51 Dala Järna
tel: 0281 - 20463
mobil: 070 - 6705710
g.a.munters@telia.com

Kansli

Strandgatan 10, 792 30 Mora
Tel/fax: 0250 - 166 33
Mobil: 070-273 91 55
kansli.dalarna@naturskyddsforeningen.se
Plusgiro: 512687-5

Redaktion

Mikael Källman
Hasgården Sveden 29
790 23 Svärdsjö
Tel: 0246-512 12; mobil 0768-48 44 41
mikael.kallman@naturskyddsforeningen.se

Ansvarig utgivare

Anders Munters

Webbredaktör

Lillian Lundin Stöt
Tel: 0250 - 166 33
lillian.lundin@naturskyddsforeningen.se

www.naturskyddsforeningen.se/dalarna
www.facebook.com/naturskyddsforeningen.dalarna
http://naturkontakt.naturskyddsforeningen.se